

УДК 101.1

А. Сова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ “ТЕХНОКРАТИЗМ”

A. Sowa

EVOLUTION OF THE CONCEPT “TECHNOCRACY”

Технократизм з'явився на хвилі успішного науково-технічного розвитку вже в 19 ст.. Але в повній мірі проявив себе в філософії, соціології, культурі в цілому в 20 ст., коли відбулася науково-технічна революція, і технократична ідеологія захопила великі соціальні групи, пов'язані з НТР. Найбільш яскраво технократизм втілюється в різних утопічних технократичних ідеях і теоріях індустріального, технотронного, постіндустріального суспільства. Передумовами технократизації суспільної свідомості і діяльності є як авторитарна політична система з переважанням інтересів держави над інтересами особистості, так і, частково, особливості «машинного мислення» нашої технічної цивілізації. Найважливішою ланкою формування технократа стала система освіти. Це відбулося і в принципах шкільного навчання (дисциплінарна розірваність цілісної картини світу, відрив знань від практики життя суспільства), і в принципах виховання (догматично тлумачиться колективізм, відсутність реального розкріпачення і творчості і т.д.). Подолання технократизму виявляється тут у знищенні існуючого дисциплінарного поділу, переході до навчання за циклами наук і проблем; створенні єдиних творчих груп учнів з постійними педагогами, реальній демократизації школи. Технократизм в традиційному значенні розглядався у три способи: як теоретична концепція влади певного типу; як реальні політичні режими, що втілюють цю концепцію; як певна суспільна верства технічних фахівців. Концепція технократії включає теоретичні уявлення про техніку, її ролі в соціальному розвитку, розглядає технічну цивілізацію, як існуючу незалежно від людини і суспільства. Техніка представляється як надсоціальна, надлюдська здатність, що має свою внутрішню логіку і свої закони розвитку. Техніка автономна, так як здатна до саморозвитку, безмежного вдосконалення власних параметрів. Роль винахідника, вченого, техніка розуміється так, що він не винаходить (знаходить нове), а як би матеріалізує те, що закладено потенційно в бутті техніки, у розвитку технічного Розуму. Техніка, таким чином, матеріалізує волю цього Розуму. Така концепція узаконює завойовницько-споживацьке ставлення до природи, що веде до екологічної кризи. У 1960-1970 р.р. технократизм був покладений в основу індустріальних теорій, які визначали реальне втілення його принципів в практиці західного суспільства. Американський економіст і соціолог Дж. Гелбрейт спробував теоретично і практично довести, що сучасне йому американське суспільство і є реалізованим технократичним ідеалом. Головну роль в цьому суспільстві відіграє технічна раціональність, якій все більше підпорядковується економіка, керована зусиллями техноструктури.

Сьогодні термін «технократизм» набуває все більшого поширення в нашому суспільстві, є результатом певної еволюції даного поняття. Напрямок цієї еволюції - від переважно зовнішніх, кількісних, структурних значень, з якими воно і увійшло в західну філософію і соціологію, до значень всеосяжних універсальних характеристик, для яких змінюється форма їх зв'язку з технікою, набуваючи все більш опосередкований, метафоричний, глибинний характер.

Література

1. URL: https://works.doklad.ru/view/KJz7aJKo_6g.html
2. URL: https://pidruchniki.com/13731120/filosofiya/tehnokraticni_kontseptsiiyi_progresu